

Endometriosis in adolescents and young patients

**Dr. Vered Eisenberg
Sheba Medical Center**

November 2015

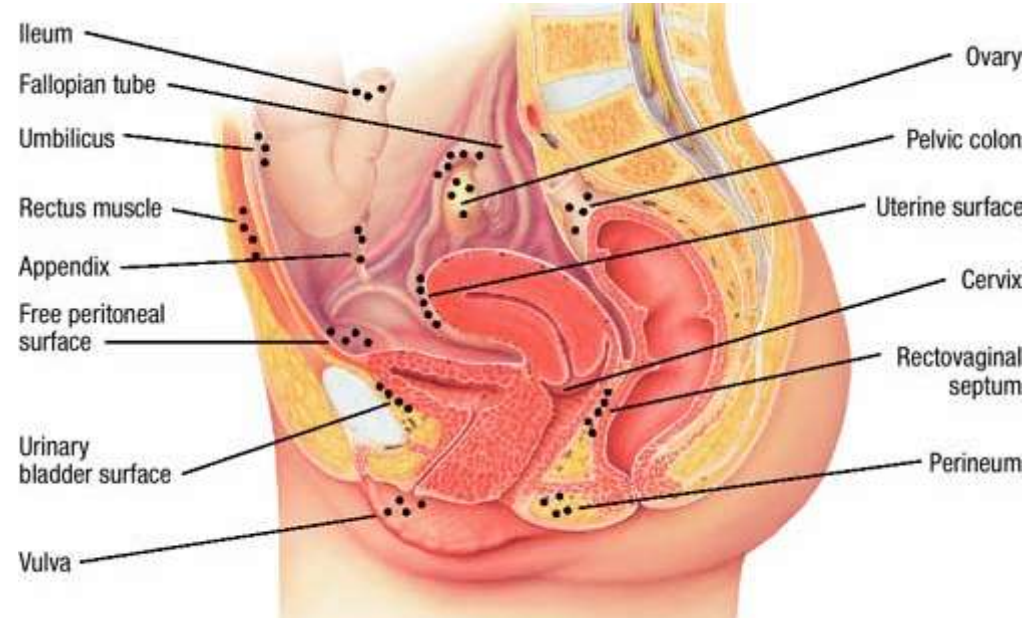
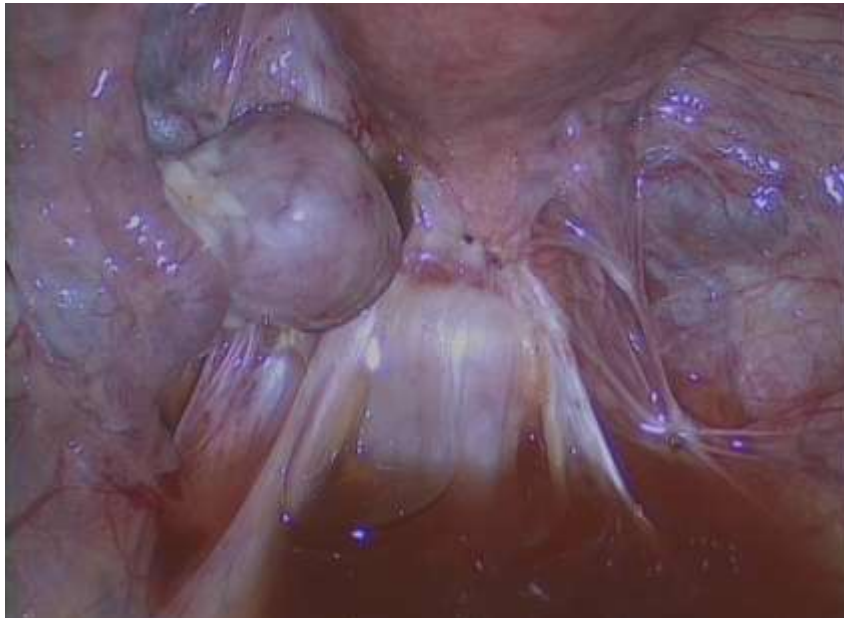
מה זה אנדומטריוזיס

- רקמה הדומה לרירית רחם ובלוטות, אשר גדלה מחוץ לרחם
- האיברים השכיחים הם סביב אברי הרבייה

- איברים נוספים: שלפוחית השתן, המעי הגס והרקטום
- עשוי להופיע במקומות מרוחקים כגון הריאות ומוח

Disease locations

מה זה אנדומטריוזיס

- רקמת האנדומטריום ברחם מגיבה לשינויים הורמונליים שמופיעים במהלך המחזור החודשי
- גם רקמת האנדומטריום שנמצאת מחוץ לרחם מגיבה לשינויים הורמונליים אלו
- רקמה זו תדמם במקום בו היא ממוקמת
- תהליך דלקתי אשר גורם להיווצרות הידבקויות לאיברים סמוכים

מה זה אנדומטריוזיס

- ציסטות (שלפוחיות מלאות בנוזל חום דמוי שוקולד) = אנדומטריומה

- רקמת צלקת מסביב לרקמת האנדומטריוזיס
- אדנומיוזיס – בלוטות רירית הרחם בתוך שריר הרחם

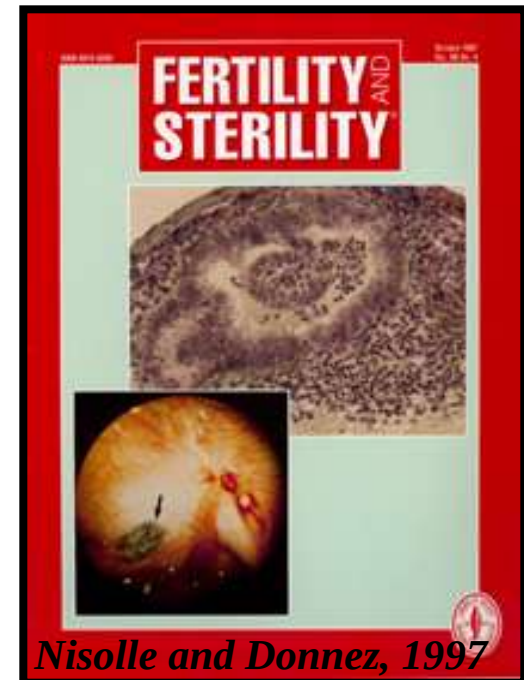

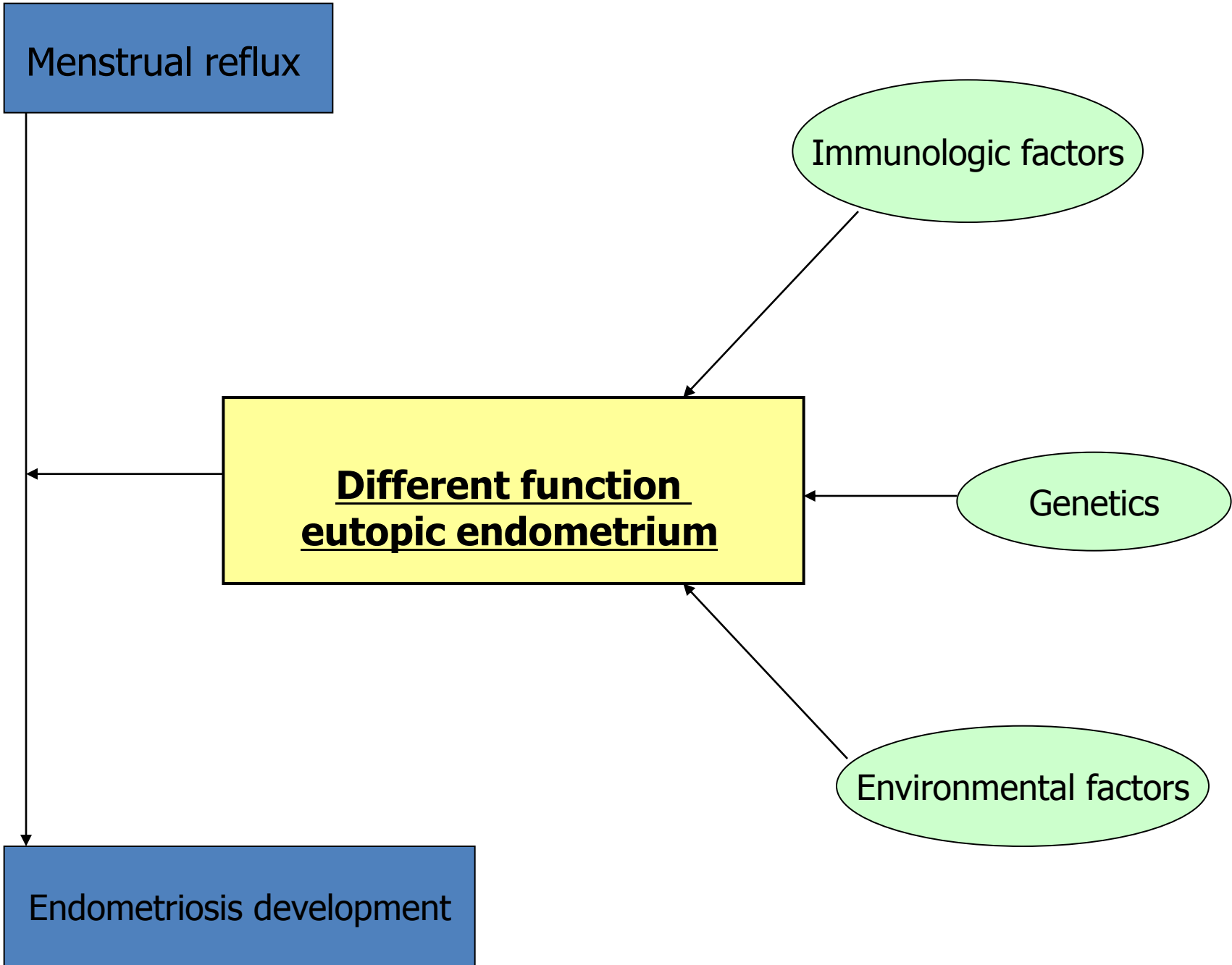
למעשה מדובר בסוגים שונים

- Peritoneal endometriosis – retrograde menstruation
- Ovarian endometriosis – coelomic metaplasia
- Rectovaginal septum – mullerian remnants

are

3 DIFFERENT ENTITIES

עד כמה זה שכיח?

- 50% בנערות הסובלות מכאבי בטן עזים בוסת
- אצל 66% התחיל כאב לפני גיל 20
- 10% אחוז מנשים מגיל הפוריות
- בנשים הסובלות מכאבי בטן ואי פוריות – עד 40%
- גורמי סיכון – מגיל 25-29, מומי רחם
- סיפור משפחתי – קיים, סיכון פי 7
- תאומות זהות – 75%
- מחזורים קצרים עם וסתות ממושכות
- גורמים המורידים סיכון – פעילות גופנית, תזונה נכונה, הפחתת סטרס

תסמינים

➤ וסת לא סדיר, הכתמה דמית בין וסתית

➤ דימום ווסתי כבד

➤ כאבים עזים בזמן וסביב הווסת, מחזוריים וכרוניים
(מעל 6 חוד)

➤ כאבי גב עזים

➤ תופעות במערכת השתן:

➤ כאבים בעת מתן שתן

➤ תכיפות ודחיפות

➤ דימום במתן שתן

תסמינים

➤ תופעות במערכת העיכול:

➤ בחילות והקאות

➤ שינויים ביציאות: שלשול, עצירות דימום רקטלי

➤ תפיחות בטנית

➤ כאב בטן

➤ דימום ביציאה

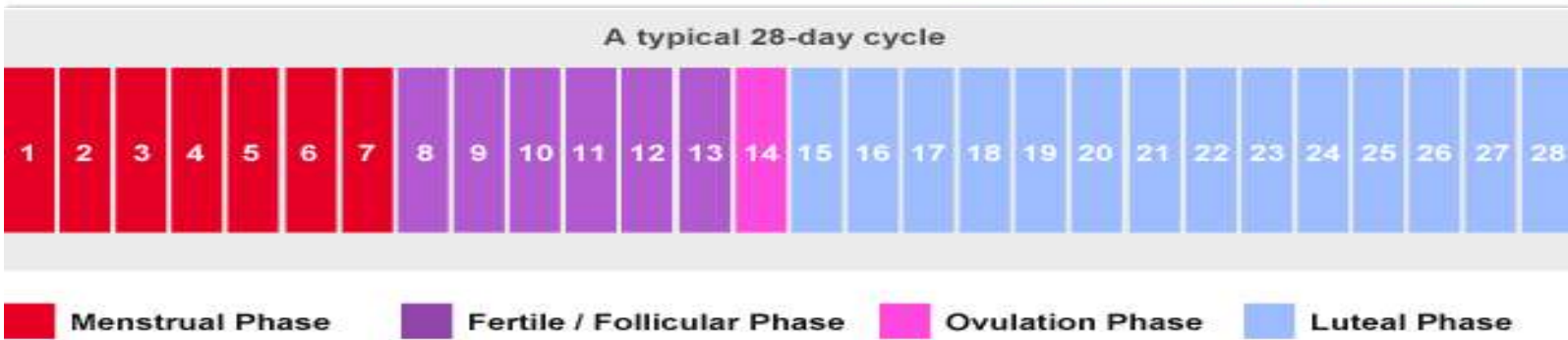
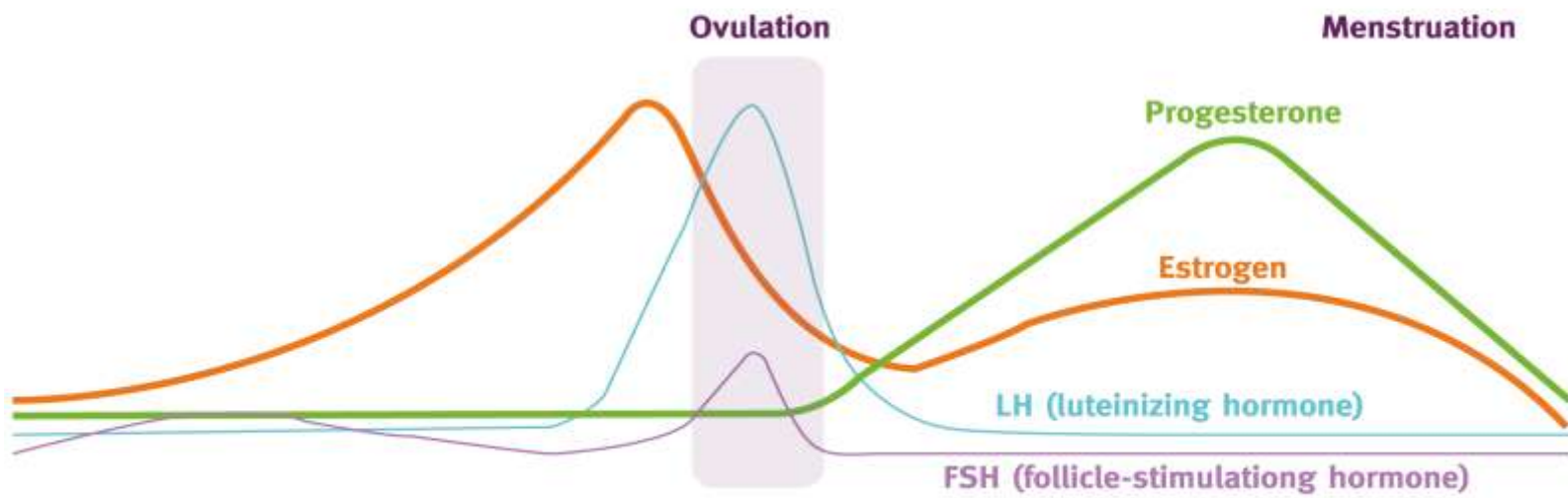
➤ ירידה בתיאבון

➤ כאבים בעת קיום יחסים

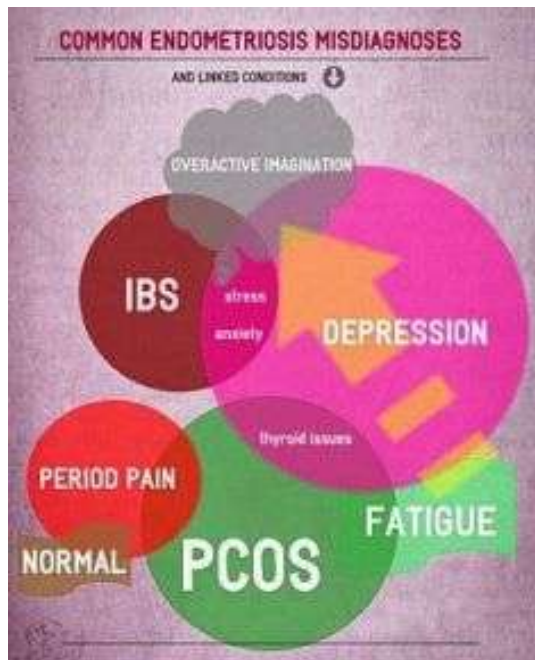
➤ אי פוריות

מחזור חודשי

מה הקושי באבחון?

- גיל ממוצע באבחון – 28 שנים
- איחור באבחנה של עד כ 8 שנים
- משך האיחור ארוך יותר

- ככל שהתסמינים הופיעו בגיל צעיר יותר
- בנשים ללא אנדומטריומות (לא רואים בבדיקה)
- נשים אשר לא מעוניינות בפוריות

בדיקות עזר

- אולטרה סאונד – כלי האבחון הראשון
- באי פוריות - צילום רחם
- MRI – פחות בשימוש בארץ
- US – רקטלי – לממצאים סמוכים לרקטום ומחיצה אגנית
- חוקן בריום, קולונוסקופיה – לתסמיני מערכת העיכול
- ציסטוסקופיה
- לפרוסקופיה
- CA125 - בדיקה רגישה אך לא ספציפית

האם משפיע על פוריות?

- לא תמיד
- הדבקויות
- דרגה III/IV – רזרבה שחלתית ירודה
- נוזל אגני מכיל חומרים המשפיעים על תנועתיות הזרע
- ריבוי תאי וחמרי דלקת
- השפעה על מערכת החיסון

טיפול

➤ מטרות:

➤ מניעת כאב

➤ מניעת התקדמות המחלה

➤ שימור פוריות

טיפול

- תרופתי – שבירת מעגל הורמונלי, שבירת מעגל הכאב:
- גלולות – מתן ממושך של אסטרוגן + פרוגסטרון, יעילות עד 95%
- תכשירי פרוגסטרון בלבד – יציבות מתמשכת של רירית הרחם, למשל סרזט.
- MIRENA – התקן תוך רחמי מכיל פרוגסטרון
- אנלוגים ל – GnRH – יעילים בדיכוי נגעים –תופעות של גיל מעבר, אוסטאופורוזיס

גלולות משולבות

- גלולות במינון נמוך: אתיניל אסטרדיול במינון של 30 עד 35 מיקרוגרם
- גלולות במינון אולטרה נמוך: אתניל אסטרדיול 15 עד 20 מיקרוגרם
- ההבדלים ביניהם הוא גם בסוג הפרוגסטרון שהן מכילות

גלולות משולבות

- 35 מק"ג אתניל אסטרדיול: אורטו-ציקלין (נורגסטימט, דור 2), דיאנה (ציפרוטרון אצטט)
- 30 מק"ג אתניל אסטרדיול: מיקרודיול (דזוגסטרל, דור 3); גינרה, מינולט, שלי, פלורט (גסטודן, דור 3); יסמין (דרוספירנון, דור 4); בלרה (כלורמדינון אצטט, דור 1); מיקרוגינן, נורדט (לוונורגסטרל, דור 2)
- 20 מק"ג אתניל אסטרדיול: מרסילון, פמינט (דזוגסטרל, דור 3); מליאן, הרמונט, לודן, אמילי, פליים (גסטודן, דור 3); יאז (דרוספירנון, דור 4), 24 טבליות עם הורמונים ו-4 טבליות ללא הורמונים, נלקח במשך 28 יום ברצף)
- 15 מק"ג אתניל אסטרדיול: מינס (גסטודן, דור 3), 24 טבליות עם הורמונים ו-4 טבליות ללא הורמונים, נלקח במשך 28 יום ברצף).
- 1 עד 3 מ"ג אסטרדיול ולראט: קלייר (דיינוגסט, 26 טבליות עם הורמונים בארבעה מינונים ו-2 טבליות ללא הורמונים, נלקח במשך 28 יום ברצף).

יתרונות גלולות משולבות

- יעילות 99% כאשר הגלולה ניטלת באופן יומיומי
- מחזורי הווסת קלים וסדירים יותר ופחות כואבים
- יש פחות תסמינים לפני המחזור, כמו מצבי רוח
- יש הפחתה בשיעור הציסטות בשחלות ובשד
- הסיכון לזיהומים באגן פוחת
- הגלולות מפחיתות במחצית את הסיכון לסרטן שחלות ולסרטן רירית הרחם
- הגלולות מקלות על אקנה
- הגלולות מונעות הריונות מחוץ לרחם
- הגלולות **מקלות על תסמינים הנובעים מאנדומטריוזיס ושרירנים**

נטילה גלולות ברצף

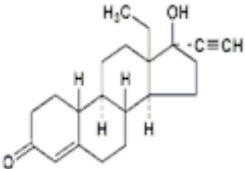
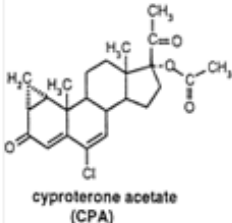
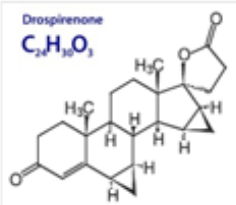
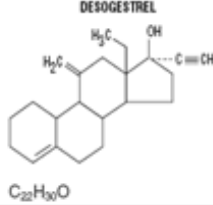
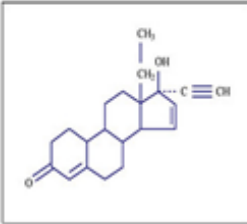
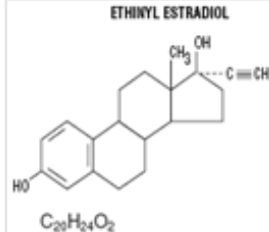
- הנטילה ברצף מעלימה את המחזור החודשי ומצמצמת משמעותית את סך ימי הדימום
- סיזוניק - מכילה כמות גלולות שמספיקה לנטילה ברצף במשך שלושה חודשים:
- 30 מק"ג אתניל אסטרדיול: סיזוניק (לוונורגסטרל, דור 2).
84 טבליות רגילות ועוד 7 טבליות המכילות 10 מק"ג אתניל אסטרדיול, נלקח במשך 91 יום ברצף
- יעילות בטיפול במצבים שמחמירים בעת הווסת כמו אנדומטריוזיס, כאבי ראש במחזור, כאבי מחזור ותסמינים חמורים לפני הווסת

גלולות פרוגסטרון בלבד

- לא מכילה כלל אסטרוגן
- משמשות בעיקר לנשים שמניקות
- מתאימות גם לנשים שלוקות במצבים שמונעים מהן להשתמש בגלולות המכילות אסטרוגן, כמו נשים עם היסטוריה של קרישי דם או מעשנות כבדות בנות יותר מ- 35 שנה
- נלקחות ברצף, ללא הפסקה בין חפיסות הגלולות שמכילות 28 או 35 טבליות
- חייבים להקפיד ליטול אותן כל יום באותה שעה
- סראזט (דזוגסטרל 5 מ"ג, 28 טבליות)
- מיקרולוט (לונורגסטרל 0.3 מ"ג, 35 טבליות)

סיכום גלולות

מרכיב פרוגסטרוני					מרכיב אסטרוגני (מ"ג) ethinylestradiol
Levonorgestrel	Cyproterone acetate	Drospirenone	Desogestrel	Gestodene	
1.5 מ"ג	2 מ"ג	3 מ"ג	0.15 מ"ג	0.06-0.075 מ"ג	
					
פוסטינור					-----
				מינס	0.015
			מרסילון	מליאן	0.02
			פמינט	הרמונט	
		יסמין		מינולט	0.03
	דיאנה 35				0.035
	אסטל				

טיפול

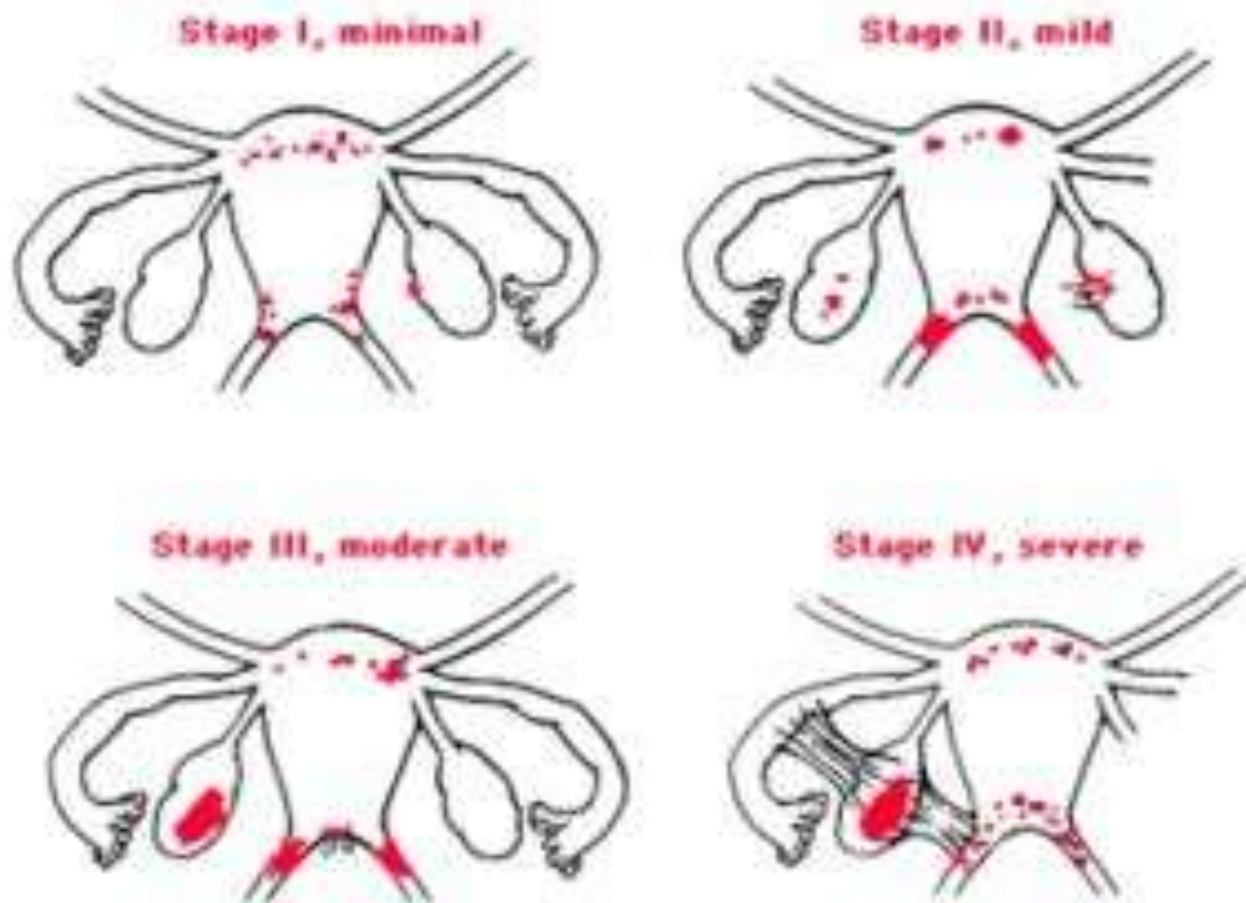
- אנדומטריוזיס דרגה 1-2 – לא ברור האם גורם לאי פוריות
- אנדומטריוזיס דרגה בינונית / חמורה:
 1. אופציה ניתוחית – שיקום מבנה אנטומי. מאפשר ניסיון פוריות ספונטני
 2. אופציה טיפולית – הפניה לטיפול IVF

הכירורגיה

- מקובל כ- "GOLD STANDARD"
- מחייב דגימה פתולוגית
- מחייב מיומנות, חוסר ניסיון עלול להוביל לאבחון מוטעה
- בניתוח ניקוי מוקדים הדבקויות וציסטות
- ניתוח משמר פוריות

Stages of pelvic disease

STAGES OF ENDOMETRIOSIS

מהלך האנדומטריוזיס

- מחלה פרוגרסיבית.
- 64% התקדמות עם הזמן
- 27% נסיגה
- 9% ללא שינוי
- הריון – לפעמים החמרה בשליש ראשון. שיפור בשליש שני ושלישי

טיפול נוספים

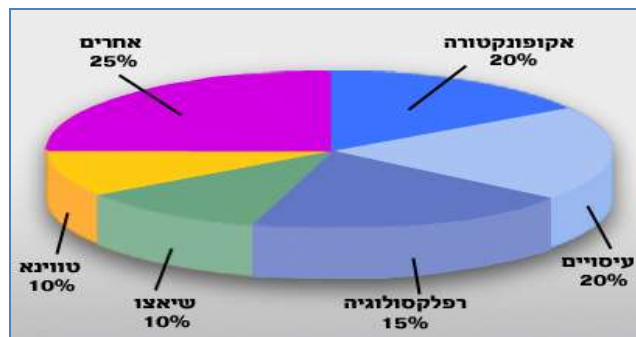
• תזונה

• תוספי תזונה

• פעילות גופנית

• רפואה משלימה

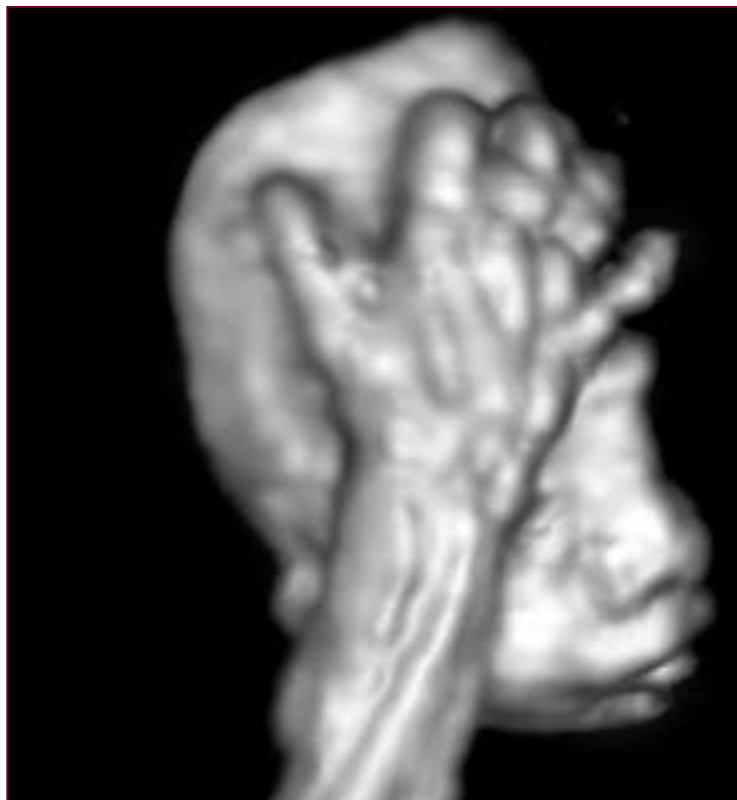
טיפול משולב רב תחומי

- גינקולוג
- אורולוג
- גסטרואנטרולוג
- כירורג כללי
- מומחה לכאב
- עובדת סוציאלית
- דיאטנית
- פסיכולוגים
- סקסולוגים
- רפואה משלימה

Thank you

veredeis@bezeqint.net